

Бурковская Алла Валентиновна - кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования, Николаевский национальный аграрный университет (г. Николаев, ул. Георгия Гонгадзе, 9)
E-mail: Burkovskaya@mnau.edu.ua
ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-4158-1721>

Стаття надійшла до редакції 05.09.2019 р.

Фахове рецензування: 11.09.2019 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Сіренко Н. М., Лункіна Т. І., Бурковська А. В. Формування соціальної відповідальності в аграрних закладах вищої освіти України. *Економіка АПК*. 2019. № 9. С. 62 – 69.

*

УДК 316.334.2:330.341:330.322 (477)

JEL Classification: E 02, E 22, O 32

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201909069>

Н.М. СТОЛЯРЧУК, кандидат економічних наук

Н.В. СЕРГЄЄВА

Г.О. ХІОНІ, аспірант*

Удосконалення інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні

Мета статті - дослідити інституціональне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні.

Методика дослідження. Використано діалектичний метод наукового пізнання - розгляд сутності інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності; емпіричний - для комплексної оцінки сучасного стану об'єкта дослідження на світовому рівні, абстрактно-логічний метод - формування пропозицій та висновків.

Результати дослідження. Інструментарій інвестиційної політики видозмінюється з урахуванням моделей промислової політики і стадій розвитку. Загроза для економічного розвитку виникає від ослаблення діючих інститутів. Багато інститутів втрачають свій вплив у зв'язку з надшвидкими темпами розвитку цифрової економіки. Україні необхідно стежити за тим, щоб інструменти її інвестиційної політики відповідали сучасним вимогам, використовуючи для цього такі засоби, як переорієнтація інвестиційних стимулів.

Елементи наукової новизни. Удосконалено модель взаємодії інститутів у процесі інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні на етапі сталого розвитку.

Практична значущість. Розроблено модель взаємодії інститутів у процесі інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні, що включає неформальні інститути, державні та наддержавні інституції, нормативно-правове забезпечення, інвестиційне середовище. Рис.: 1. Бібліогр.: 25.

Ключові слова: інститути; інновації; інвестиції; сталий розвиток; капітальні інвестиції; інвестиційна діяльність.

Столярчук Надія Миколаївна - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу організації наукових досліджень та інноваційного розвитку, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10)

E-mail: stolyarchuk.iae@gmail.com

Сергєєва Наталія Валеріївна - науковий співробітник, завідувач науково-організаційного відділу, Національний науковий центр «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства» (Київська обл., Васильківський р-н, смт Леваха, вул. Вокзальна, 11)

E-mail: natushka1988@gmail.com

Хіоні Георгій Олександрович - аспірант відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10).

E-mail: khioni.georgiy@gmail.com

Постановка проблеми. Людство знаходиться на порозі четвертої промислової ре-

волюції, рушійними силами якої виступають досягнення у сфері передових технологій і роботизації, завдяки яким виробництво стає ефективніше, дешевше й швидше, ніж будь-коли раніше. Ключове значення для просування цілей сталого розвитку має зміцнення

* Науковий керівник - М.І. Кісіль, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

© Н.М. Столярчук, Н.В. Сергєєва, Г.О. Хіоні, 2019

глобального співробітництва. Однак на шляху до цього виникають труднощі в таких сферах, як міжнародне фінансування розвитку та залучення інвестицій. Промислова політика та реалізовані в комплексі з нею інвестиційні стратегії, маючи своїм ядром чітко сформульовану концепцію, разом із тим повинні передбачати конкретні й детально опрацьовані рекомендації. Інструментарій інвестиційної політики видозмінюється з урахуванням моделей промислової політики і стадій розвитку. Відбувається ослаблення діючих інститутів, багато інститутів втрачають свій вплив у зв'язку з надшвидкими темпами розвитку цифрової економіки, діджиталізації, глобалізації. Відтак гостро постає проблема врахування змін інституційного середовища та утворення нових інституційних моделей з метою залучення інвестицій в розвиток інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З розвитком інституціоналізму набула поширення інвестиційна теорія, яку надалі досліджували та розвивали такі видатні вчені-економісти, як James M. Buchanan [5], T. Eggertsson [7], P. Коуз [11], А. Нестеренко [12], F. A. Hayek [22], A. Spiethoff [16] та ін. Над дослідженням інноваційної діяльності з метою визнання її як важливого соціально-економічного інституту працювали ряд зарубіжних учених, серед яких: T. Veblen [1], Д. Норт [13], М. Туган-Барановський, Д. Ходжсон [23], Й. Шумпетер. Серед вітчизняних науковців питанню удосконалення інноваційно-інвестиційного забезпечення саме в аграрній сфері приділяли увагу С.А. Володін [2], М.І. Кісіль [10], М.Й. Малік [8], П.Т. Саблук [9], Л.І. Курило [9], Н.О. Татаренко [19], А.А. Чухно [24], О.Г. Шпикуляк [25]. Однак питання впливу інституційного середовища на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки та напрямів реформування на етапі сталого розвитку країни залишається відкритим.

Мета статті - дослідити інституціональне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. Так, 1 січня 2016 року офіційно набрали сили 17 цілей, викладені в Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 р., яка була прийнята світовими лідерами у вересні 2015 р. на історичному саміті Організації Об'єднаних Націй. Основ-

ними з них є індустріалізація, інновації та інфраструктура; ефективні інститути; партнерство в інтересах сталого розвитку. Передбачається, що уряди країн візьмуть на себе відповідальність і створять національні механізми, які сприятимуть досягненню таких цілей, що сприятиме формуванню нового інституційного середовища.

У 2017 р. загальносвітовий обсяг прямих іноземних інвестицій скоротився на 23%, склавши 1,43 трлн дол. США проти 1,87 трлн дол. США в 2016 р. [3]. За прогнозами в 2019 і 2020 роках темпи глобального зростання залишаться стабільними і становитимуть 3%, тоді як у 2018 р. вони збільшилися до 3,1 % [14]. За дослідженнями, про що свідчить ряд ознак, глобальне економічне зростання досягло наразі свого піку, однак в 2019-2020 рр. його темпи залишаться стабільними, а далі передбачається спад.

Як наголосив Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Антоніу Гуттеріш, «Хоча світові економічні показники залишаються здебільшого сприятливими, вони не повною мірою відображають ситуацію». Ним зазначено, що в доповіді ООН «Світовий економічний стан і перспективи» за 2019 р. «піднімаються питання, пов'язані зі сталістю глобального економічного зростання напередодні зростаючих фінансових, соціальних та екологічних викликів» [4].

Доповідь ООН про світові інвестиції за 2018 р. покликана забезпечити більш глибоке розуміння механізму взаємодії нової промислової політики та інвестиційної політики [3]. У доповіді пропонуються рекомендації щодо відновлення існуючого інструментарію інвестиційної політики, включаючи інвестиційні стимули, особливі економічні зони, спрощення процедур інвестиційної діяльності та механізми контролю іноземних інвестицій.

Стратегії нарощування потенціалу, надолуження відставання і організація дій, зумовлені викликами нової промислової революції - все це сучасні варіанти промислової політики, що відповідають цілям сталого розвитку. Моделі надолуження відставання забезпечують заохочення інновацій і впровадження нових технологій, а в моделях, орієнтованих на нову промислову революцію, застосовуються механізми створення нових галузей.

За дослідженнями зарубіжних колег: «Поширеність державного регулювання в бізнесі викликала багато питань за останні

десятиліття. Чи не створює значне державне регулювання бар'єри для підприємств, яким вона призначена допомагати?» [6].

Разом з оцифруванням економіки виникають певні монополії на джерела інформації, що містять в собі загрози для демократії та ринкової економіки. На переконання Геннінга Фепеля: «У цифровій ринковій економіці захист від монополії даних повинен організовуватися не через ексклюзивний доступ до даних, а через прозорість і якість алгоритмів. Тобто потрібен захист приватних даних і надання колективних даних як суспільного блага» [21, с. 37].

Формуванню сприятливого інституційного середовища через забезпечення його трансформації сприяє держава, реагуючи на розкриті вище проблеми. Від держави суб'єктами інституційного забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні виступають Кабінет Міністрів України, обласні, районні, міські, сільські, селищні ради, органи місцевого самоврядування.

Досить різноманітні погляди науковців-теоретиків стосовно цього питання. Так, інвестиційна теорія з точки зору інституціоналізму має на меті вивчення окремих аспектів існуючих теорій та концепцій, що дасть в подальшому змогу оцінити інвестиційний клімат обраного середовища. При цьому Т. Veblen наголошував на необхідності державного регулювання інвестиційної діяльності, створення органами управління програм для формування відповідного контингенту (підготовка спеціалістів), створення сприятливого інвестиційного забезпечення [1, с. 11-12]. Серед інших А. Spiethoff (1953) визначав наступні напрями інвестиційної діяльності: перевагу надавати проектам, що ґрунтуються на інноваційній основі; обґрунтування та визначення максимальних меж інвестування, з метою запобігання перенасичення проектами [16, с. 117].

Досить вагомий внесок здійснив Р. Коуз, ввівши в обіг поняття «транзакційні витрати», що виникають в процесі взаємодії інститутів та зменшують дохідність проектів, а також категорію «екстернальні ефекти», які пов'язував із впровадженням інвестицій [11]. Запропонована ним так звана теорема Коуза наголошує на необхідності прийняття такого інвестиційного варіанта, за якого витрати для суспільства будуть найменшими. «Теорію суспільного вибору» ввів James M. Buchanan (2013), в якій обґрунтував чинни-

ки, на основі яких приймаються інвестиційні рішення [5].

За визначенням Ф.А. Найек (1981), «виграє не та економіка, в якій виробляється більше продукції з меншими витратами сировини та матеріалів, а та, в якій виробляється продукція з меншими питомими транзакційними витратами [22]. З історії економічної науки відомо, що поняття транзакційних витрат без його теоретичного пояснення було використано з метою розкриття важливої ознаки економічної системи - еволюції та використання грошей. На нашу думку, до таких витрат варто віднести також витрати на впровадження інновацій та інвестиції в дослідження та розробки, адже в умовах інформаційної економіки інвестиції здійснюються в основному в інноваційній технології, інакше їх доцільність та ефективність набагато нижчі.

Інвестиційна діяльність тісно пов'язана з інноваційною активністю підприємств, установ, організацій. На даний час в Україні відсутній повноцінний механізм інвестиційної діяльності. Необхідне створення дієвої методологічної основи щодо кредитування інвестиційної діяльності, її державного регулювання, інституціонального забезпечення ринку інвестицій, формування інвестиційних фондів. Існує багато факторів, які перешкоджають надходженню іноземних інвестицій, а точніше бажанню розвинутих країн інвестувати саме в Україну. До них, наприклад, можна віднести: нестабільність і невизначеність законодавчих актів, різкі й непередбачені зміни в податковій політиці; невизначеність у питаннях власності, особливо на природні ресурси; неконвертованість внутрішньої валюти; гострий дефіцит комерційної, юридичної і ринкової інформації.

Найбільш пріоритетними і прибутковими сферами для іноземного інвестування в агропромисловий сектор є: оновлення і модернізація на базі нових технологій підприємств, зокрема тих, що займаються заготівлею та зберіганням зерна; впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур; створення потужностей та сировинної бази для виробництва обладнання для олійно-жирової, м'ясо-молочної, борошномельно-круп'яної та хлібопекарської промисловості; налагодження випуску ефективних хімічних засобів захисту сільськогосподарських рос-

лин і тварин; сільськогосподарська інфраструктура.

Вивчаючи основи інституціональної теорії та її постулати, А.Н. Нестеренко наголошує на зростаючому значенні державних інституцій, а також наддержавних регуляторів та міжнародних об'єднань [12, с. 92]. Сучасна нормативно-правова база (закони, укази Президента, підзаконні акти у формі постанов Уряду, наказів центральних органів виконавчої влади тощо) стосовно інвестиційної діяльності налічує безліч документів.

Серед них можна виокремити такі групи: 1) документи програмного характеру (стратегії, концепції, програми) загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів; 2) закони України, які передбачають компетенцію місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у галузі інвестиційної діяльності; 3) підзаконні акти Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, що регулюють окремі питання реалізації регіональних інвестиційних проектів, створення місцевої інфраструктури, подання звітності тощо; 4) рішення та розпорядження місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в галузі інвестиційної діяльності.

Представники неоінституціоналізму наголошують на тому, що освіта, професійні навички впливають на поведінку людини. Вони стверджують, що навчання - це не тільки процес отримання певної інформації, а й модель формування звичок та самосвідомості. Під впливом неформальних інститутів відбувається реформування застарілих інститутів та утворення нових, що впливає на активізацію інвестиційної діяльності. Відповідно відбувалася зміна інституціонального тренду та його базисних ідеологій.

За Д. Нортон, основна роль інститутів полягає у зменшенні невизначеності навколишнього середовища [13, с. 11]. Найбільш міцними і довготривалими інститутами вважаються ті, що утворилися на основі неформальних складових та були узаконені й підкріплені формальними складовими. Відповідно, чим більша кількість інститутів, тим чіткіше мають бути врегульовані відносини між ними. Основними інститутами в економіці виступають інститут влади, права та власності. Як вважає Дж. Ходжсон, інститути обмежують дії суб'єктів господарювання відносно один одного, структуруючи їх, ставлячи в законні рамки [23].

Інноваційно-інвестиційна діяльність в агропромисловому секторі пов'язана із вкладеннями в земельні ресурси, сільськогосподарську техніку та виробничі комплекси, будівлі, споруди. Відтак на ринок виходять посередники: дистриб'ютори, дилери, банки та інші кредитні установи, що забезпечують агролізинг та інші кредитні угоди, установи, що забезпечують технічне обслуговування. Важливим напрямом стосовно цього є прийняття довгострокових, середньо- та короткострокових стратегій.

Стратегією сталого розвитку «Україна - 2020» були прийняті Регіональні програми розвитку агропромислового комплексу [18]. Розроблено проект Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року [15]. Ці нормативні акти направлені на те, щоб вивести економіку з тіні, знизити рівень корупції, запровадити економічно вільні від податків інвестиційні зони, розробити дієве законодавство. Не потрібно приймати значну кількість законів, що суперечать один одному і створюють труднощі при укладанні угод. Варто удосконалити чинну нормативно-правову базу, яка б у подальшому забезпечила ріст інвестицій та ефективно впровадження інновацій. Здійснюючи вибір на користь євроінтеграційних процесів і враховуючи виклики глобалізації, необхідно пам'ятати й враховувати особливості українського інституційного середовища, а не бездумно імплементувати іноземні моделі.

Зміна «правил гри» в новому середовищі та в новій економічній епосі являє собою необхідну умову прогресивного розвитку, інакше зростає вплив негативних факторів, що руйнують економіку країни. Так, Ф.А. Найек (1981) причиною перетворення інститутів вважає «еволюційний інституалізм», що спричиняє зміни в базових інститутах відповідно до ситуації, що склалася в даний момент і може призводити до утворення нових інститутів. «При збереженні старої програми дій в рамках нового середовища виникають нестабільність економіки, непередбачені чи недооцінені негативні наслідки для прийняття рішень економічними агентами» [22].

Після краху «Enron» (2000 р.), глобальної кризи (2008-2012 рр.) у розвинутих країнах більшість досліджень із проблем економіки пов'язується з фінансовою звітністю, її впливом на забезпечення довіри, безпеки й

керованості в національних і глобальних соціально-економічних просторах [7]. У сьогоdnішній економіці значну частину витрат підприємства не контролюють. Так, у США в 1986 р. таких витрат було 45 %.

Проблема полягає в тому, що їх значна частина у вітчизняній економіці знаходиться в «тіні», що породжує ще більшу проблему. Трансакційні витрати мають тренд до зростання в усьому світі, особливо у розвинутих економіках. Але там вони продуктивні, бо розширюють товарність і таким чином у собівартості одиниці продукції їхня частка низька. У нас різні дозволи, збори, побори та інші трансакційні витрати деструктивні, вони не тільки збільшуються в обсягах, а й зростає їхня частка в собівартості одиниці продукції. А це перша і найбільша загроза конкурентоспроможності. Відтак, врахування трансакційних витрат украї важливе для України з метою виявлення й усунення проблемних інститутів, що стримують зростання конкурентоспроможності та розвитку підприємництва. І академічна наука знає й готова до роботи з виявлення інститутів, що породжують непродуктивні трансакційні витрати. Основними її інструментами є: можливість участі у підготовці законодавства, створення та забезпечення діяльності нейтральних та неупереджених інститутів.

Для сучасної України хронічною інституціональною проблемою залишається захист прав власності. Нова інституціональна теорія впливає з того, що «зобов'язання, які викликають довіру», утверджуються лише протягом тривалого періоду. Поведінкові стандарти, що забезпечують функціонування цих зобов'язань, не слідує і не можуть автоматично негайно слідувати за загальною лібералізацією господарського життя.

Україні не вдалося уникнути так званих інституціональних пасток і забезпечити процес належної переорієнтації на соціально-орієнтовану ринкову економіку. Все це в подальшому призводить до неефективного розподілу витрат і вигід в економічній системі. В Україні створилося таке інституціональне середовище, яке змушує підприємця одержувати послуги державного апарату, здійснювати специфічні витрати, наприклад, на ведення переговорів для виконання незаконної трансакції. І тут, як не дивно, важлива роль надається дерегулюванню, тобто скороченню державної регламентації підприємницької діяльності.

У праці «Проблема соціальних витрат» Р. Коуз довів, що неокласична модель, яка слугує фундаментом більшості ортодоксальних економічних теорій мейнстриму, справедлива лише за надзвичайно жорсткої передумови про нульові трансакційні витрати. За безнульових трансакційних витрат потрібно враховувати вплив інститутів [11].

Головна мета діяльності в інституційному середовищі полягає у мінімізації трансакційних витрат. Добровільний обмін ґрунтуватиметься на довірі, якщо уряд мінімізує трансакційні витрати через створення і з'ясування прав власності. Урядові системи регулюють контракти, беруть участь в укладанні та їх виконанні, вибираються партнерами за контрактами. У такому підході ієрархічні системи розглядаються як у порівняльному аспекті, також визначається, які інститути найефективніші у мінімізації витрат. В аспекті вільного обміну ефективність прав має забезпечуватися шляхом їх чіткого визначення, а також за допомогою примусу до укладання приватних контрактів про обмін цими правами.

Як зазначають іноземні дослідники: «Асиметричність інформації відрізняється посиленням на різні рівні ринкової невизначеності. Формальні стандарти та регулювання мають чудово підтримувати впровадження на ринку технології та повинні не мати істотного негативного впливу на інноваційні витрати фірм» [20].

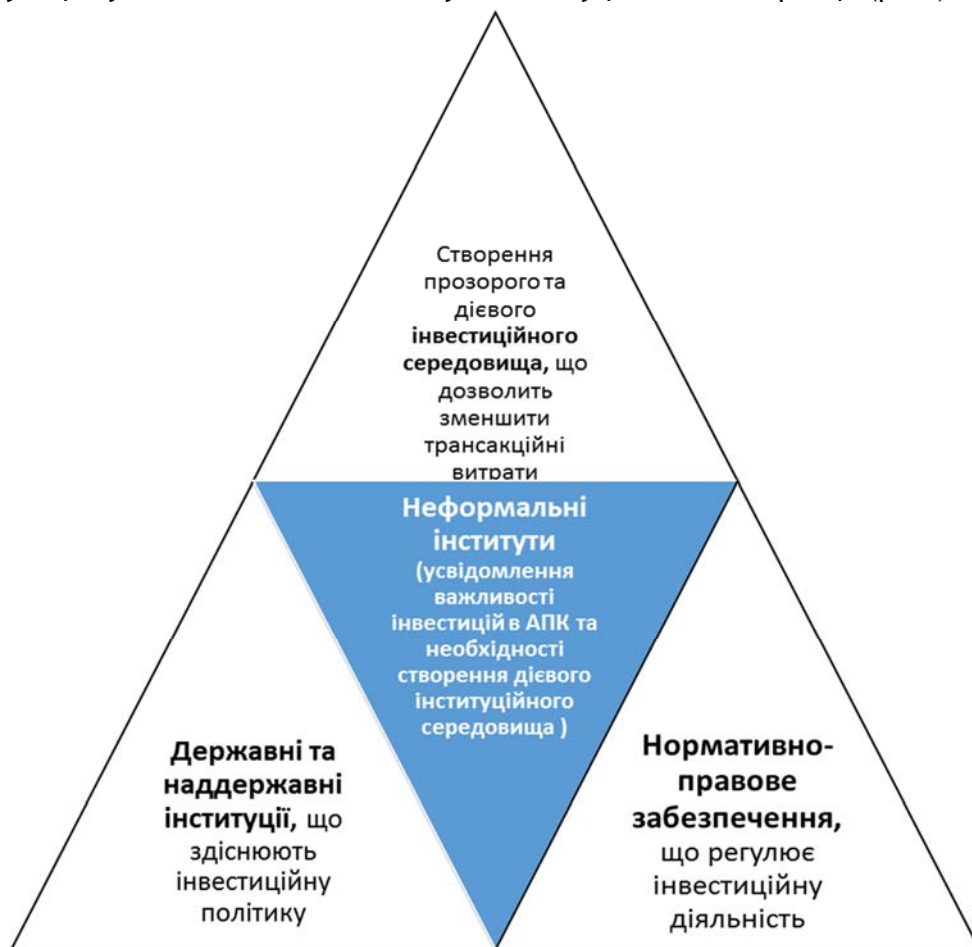
Інноваційна діяльність як процес, базисний чинник ефективності економічних агентів і ринкового механізму виступає першопричиною реформування інститутів постіндустріального суспільства. Зміни в неформальних інститутах зумовлюють зміни у формальних, створюються нові інститути (законодавство) та інституції (регулятивні органи, організації) [17, с. 60]. Відтак виникає необхідність інституціональної корекції інвестиційного середовища та інститутів, що пов'язані з інвестиціями та інноваціями.

Загалом, в Україні діючий механізм інноваційно-інвестиційної діяльності є неповним і не має достатньої методологічної та методичної основи. У ньому відсутні такі складові, як фінансовий механізм інноваційно-інвестиційного процесу відтворення капіталу, фінансово-кредитний механізм інвестиційної діяльності, механізм формування ресурсів та джерел інвестування на підприємстві, механізм державного регулювання ін-

вестиційної діяльності, формування ринку капіталу і ринку інвестицій та інновацій, обліково-аналітичного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності.

Здійснивши аналіз законодавчого забезпечення функціонування основних інститу-

цій в нашій державі, а також узагальнивши праці вчених старого та нового інституалізму, можна виділити інститути, що взаємодіють між собою в процесі інноваційно-інвестиційної діяльності та потребують інституціональної корекції (рис.).

Модель взаємодії інститутів у процесі інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні

Джерело: Сформовано авторами.

Основою у формуванні нових постулатів та розуміння чогось нового є людина, а точніше усвідомлення нею необхідності змін у навколишньому світі відповідно до потреб сучасності. Важливу роль у цьому відіграють неформальні інститути, які формуються під впливом звичок, традицій. Для того щоб забезпечити надходження інвестицій до аграрного сектору економіки, необхідно подолати психологічний бар'єр, що пов'язаний з опортуністичною поведінкою та ментальною складовою. Це дозволить створити відкрите та прозоре інвестиційне середовище. Не останню роль відіграє кадрове забезпечення, що створюється за допомогою професійної освіти, постійного підвищення кваліфікації, стажування, обміну досвідом.

Розробка законів, що регулюють ринок IPO, законів, що забезпечують можливість

внесення об'єктів інтелектуальної власності та емфітевзису як засобів застави, створення вільних податкових інвестиційних зон, запровадження методик технологічного, екологічного та фінансового аудиту.

У системі управління інвестиціями чільне місце відведено обліку й аналізу. Їхні функції полягають у тому, щоб відстежувати динаміку, обсяги, напрями руху та відтоку інвестицій, їхнє місцезнаходження (країна, регіон, підприємство) у будь-який момент часу, основні чинники ефективності, причини (політичні, економічні, правові, соціальні, культурні) послаблення інвестиційної привабливості підприємницької діяльності. Бухгалтерський облік чи не єдиний інститут, що знижує невизначеність інституційного середовища шляхом надання достовірної та якісної інформації. Отже, важливим є за-

провадження галузевих методик обліку інвестиційної та інноваційної діяльності.

Висновки. Україна обрала європейський шлях розвитку. Відтак, з метою залучення іноземних інвестицій та створення можливості щодо участі нашої країни у міжнародних інвестиційних форумах, проектах, виставках на інноваційній основі необхідно створити інституції з кредитування, страхування, інвестиційні фонди. Усе це дозволить мати прозоре та дієве інвестиційне середовище, як основу перебудови економіки України, вивести бізнес з тіні та відповідно мінімізувати трансакційні витрати.

За основу функціонування будь-якої системи слугує взаємоузгоджене законодавство. У держави повинні бути чіткі інвестиційні стратегії: коротко-, середньо- та довгостро-

кові. Стратегії мають бути розподілені на регіональні, всеукраїнські, а також відповідно до галузей. Необхідне запровадження міжнародних методик розроблення бізнес-планів, моделювання, swot-аналізу, бенчмаркінгу, які б враховували особливості національного інституційного середовища.

Україні необхідно стежити за тим, щоб інструменти її інвестиційної політики відповідали сучасним вимогам, використовуючи для цього такі засоби, як переорієнтація інвестиційних стимулів, модернізація засобів виробництва, застосування нових інструментів заохочення, спрощення процедур інвестиційної діяльності та розробка чітких механізмів розгляду заявок і контролю іноземних інвестицій, що сприятиме зменшенню трансакційних витрат.

Список бібліографічних посилань

1. Veblen, T. Why is Economics Not an Evolutionary Science. *The Quarterly Journal of Economics*. 1898. Vol. 12. URL : http://elegant-technology.com/resource/ECO_SCI.PDF.
2. Володін С. А. Організація наукоємного ринку АПК за системою інноваційного провайдингу. Київ : Дія, 2006. 96 с.
3. Доклад о мировых инвестициях, 2018 год. Инвестиции и новая промышленная политика. URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_overview_ru.pdf. (дата звернення 02.09.2019 р.).
4. Доклад ООН: в экономике стран СНГ и Юго-Восточной Европы отмечаются позитивные тенденции. URL : www.un.org/development/desa/dpad/wesp-report. (дата звернення 02.09.2019 р.).
5. James M. Buchanan Jr. The Demand and Supply of Public Goods. Chicago: Rand McNally. 1968. Vol. 5. URL : <http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv5Contents.html>.
6. Korutaro B., Biekpe N. Effect of business regulation on investment in emerging market economies. *Review of Development Finance*, 3 (2013). P. 41-50.
7. Eggertsson T. Economic Behavior and Institutions: Principles of Neoinstitutional Economics. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 404 pp.
8. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуняк О. Г. та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2014. 516 с.
9. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект : монографія / Саблук П. Т., Шпикуняк О. Г., Курило Л. І. та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2010. 706 с.
10. Кісіль М. І. Наукові дослідження інвестиційних проблем в аграрному секторі економіки. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 84-96.
11. Коуз Р. Фирма, рынок и право. Москва : Дело, 1993. С. 87-141.
12. Нестеренко А. Н. Экономика и институциональная теория. Москва : УРСС, 2002. 415 с.
13. Норт Д. Институції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. з англ. І. Дзюб. Київ : Основи, 2000. 198 с.
14. Пресс-релиз. Мировое экономическое положение перспективы, 2019 год: Краткое резюме. URL : <https://www.un.org/development/desa/dpad/publication>. (дата звернення 02.09.2019 р.).
15. Проект Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року. URL : <https://minagro.gov.ua/ua/gromadyanam/konsultaciyi-z-gromadskistyuu/inshe-obgovorennnya/proekt-derzhavnoyi-cilovoyi-programi-rozvitku-agrarnogo-sektoru-ekonomiki-na-period-do-2022-roku?v=5d3e9f404f7b1>. (дата звернення 02.09.2019 р.).

References

1. Veblen, T. (1898). Why is economics not an evolutionary science. *The Quarterly Journal of Economics*, 12 [In English].
2. Volodin, S.A. (2006). *Orhanizatsiya naukojemnogo rynku APK za systemoyu innovatsiyono provaydynhu [Organization of the knowledge-intensive APK market by the innovative provisioning system]*. Kyiv: Diya [In Ukrainian].
3. Doklad o mirovykh investitsiyakh, 2018 god. Investitsii i novaya promyshlennaya politika [World investment report 2018. Investments and new industrial policy]. (n.d.). Retrieved from: <https://www.un.org/development/desa/dpad/publication> [In Russian].
4. Doklad OON: v ekonomike stran SNG i Yugo-Vostochnoy Yevropy otmechayutsya pozitivnyye tendentsii [UN Report: Positive trends are seen in the economies of the CIS and South-east Europe]. (n.d.). Retrieved from: <https://www.un.org/development/desa/dpad/wesp-report> [In Russian].
5. James, M. & Buchanan, Jr. (1968). The demand and supply of public goods. *The Collected Works of James M. Buchanan*, 5. Chicago: Rand McNally. Retrieved from: <http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv5Contents.html> [In English].
6. Korutaro, B. & Biekpe, N. (2013). Effect of business regulation on investment in emerging market economies. *Review of Development Finance*, 3, pp. 47-50 [In English].
7. Eggertsson, T. (1990). *Economic behavior and institutions: principles of neoinstitutional economics*. Cambridge: Cambridge University Press [In English].
8. Lupenko, Yu.O., Malik, M.Y., Shpykuliak, O.H., et al. (2014). *Innovatsiyne zabezpechennya rozvytku silskoho hospodarstva Ukrayiny: problemy ta perspektyvy [Innovative provision of agricultural development of Ukraine: problems and prospects]*. Kyiv: NNTs "IAE" [In Ukrainian].
9. Sabluk, P.T., Shpykuliak, O.H., Kurylo, L.I., et al. (2010). *Innovatsiyna diyalnist v ahrarniy sferi: instytutsionalny aspekt: monohrafiia [Agrarian innovation: institutional aspect: monograph]*. Kyiv: NNTs "IAE" [In Ukrainian].
10. Kisil, M.I. (2016). Naukovi doslidzhennya investytsiynykh problem v ahrarnomu sektori ekonomiky [Scientific researches of investment problems in agrarian sector of economy]. *Ekonomika APK*, 6, pp. 84-96 [In Ukrainian].
11. Kouz, R. (1993). *Firma, rynek i pravo [Firm, market and law]*. (pp. 87-141). Moscow: Delo [In Russian].
12. Nesterenko, A.N. (2002). *Ekonomika i instytutsionalnaya teoriya [Economics and institutional theory]*. Moscow: URSS [In Russian].
13. Nort, D. (2000). *Instytutsiyi, instytutsiyina zmyna ta funktsionuvannya ekonomiky [Institutions, institutional change, and the functioning of the economy]*. I. Dziub (Trans.). Kyiv: Osnovy [In Ukrainian].

16. Spiethoff, A. Pure Theory and Economic Gestalt Theory: Ideal and Real Types. In F.C. Lane and J.C. Riemersma (eds), *Enterprise and Secular Change: Readings in Economic History*, London: George Allen&Unuin. 1953. Pp. 444.
17. Столярчук Н. М. Вплив соціально-економічних інститутів на розвиток обліку та внутрішнього аудиту інноваційної діяльності. *Економіка АПК*. 2015. № 9. С.60-66.
18. Стратегія сталого розвитку «Україна - 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL : <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. (дата звернення 02.09.2019 р.).
19. Татаренко Н. О., Поручник А. М. Теорії інвестицій : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 160 с.
20. The impact of standards and regulation on innovation in uncertain markets, *Research Policy* 46. 2017. P. 249-264.
21. Фепель Г. Вакуум правил та інституцій. *Український тиждень*. № 7 (587) 15. 21.02.2019. С. 36-37.
22. Hayek, F. A. (15 March 1981). Law, Legislation and Liberty, Volume 3: The Political Order of a Free People.
23. Ходжсон Дж. Экономическая теория и институты: Манифест современной институциональной экономической теории / пер. с англ. Москва : Дело, 2003. 464 с.
24. Чухно А. А., Леоненко П. М., Юхименко П. І. Інституціонально-інформаційна економіка: підручник / за ред. акад. НАН України А. А. Чухна. Київ : Знання, 2010. 687 с.
25. Шпикуняк О. Г. Інституції у розвитку та регулюванні аграрного ринку : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2010. 394 с.
14. Press-reliz. Mirovoye ekonomicheskoye polozheniye perspektivy, 2019 god: Kratkoye rezyume [Press release. World economic outlook, 2019: a brief summary]. (n.d.). Retrieved from: <https://www.un.org/development/desa/dpad/publication> [In Russian].
15. Proekt Derzhavnoyi tsilovoyi prohramy rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky na period do 2022 roku [Draft state target program for the development of the agricultural sector for the period up to 2022]. (n.d.). Retrieved from: <https://minagro.gov.ua/ua/gromadyanam/konsultaciyi-z-gromadskisty/inshe-obgovorenyya> [In Ukrainian].
16. Spiethoff, A. (1953). Pure theory and economic gestalt theory: ideal and real types. (pp. 444). *Enterprise and secular change: readings in economic history*. London: George Allen&Unuin [In English].
17. Stoliarchuk, N.M. (2015). Vplyv sotsialno-ekonomichnykh instytutiv na rozvytok obliku ta vnutrishnoho audytu innovatsiyanoi diyalnosti [Impact of socio-economic institutions on the development of accounting and internal audit of innovation activities]. *Ekonomika APK*, 9, pp. 60-66 [In Ukrainian].
18. Stratehiya staloho rozvytku "Ukrayina - 2020" [Sustainable development strategy "Ukraine 2020"]. (2015). Retrieved from: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [In Ukrainian].
19. Tatarenko, N.O. & Poruchnyk, A.M. (2000). *Teoriyi investytsiy: Navch. posibnyk [Investment theories: tutorial]*. Kyiv: KNEU [In Ukrainian].
20. The impact of standards and regulation on innovation in uncertain markets. (2017). *Research Policy*, 46, pp. 249-264 [In English].
21. Fepel, H. (2019). Vakuum pravyl ta instytutsiy [Vacuum of rules and institutions]. *Ukrayinsky tyzhden*, 7 (587), pp. 36-37 [In Ukrainian].
22. Hayek, F.A. (1981). Law, legislation and liberty, Volume 3: The political order of a free people [In English].
23. Khodzhsan, Dzh. (2003). *Ekonomicheskaya teoriya i instituty: Manifest sovremennoy institutsionalnoy ekonomicheskoy teorii [Economic theory and institutions: manifesto of modern institutional economic theory]*. (Trans.). Moscow: Delo [In Russian].
24. Chukhno, A.A. (2010). *Instytutsionalno-informatsiyna ekonomika: pidruchnyk [Institutional-information economics]*. Kyiv: Znannya [In Ukrainian].
25. Shpykuliak, O.H. (2010). *Instytutsiyi u rozvytku ta rehulyuvanni ahrarnoho rynku [Institutions in development and regulation of agrarian market]*. Kyiv: NNTS "IAE" [In Ukrainian].

Stoliarchuk N.M., Serhieieva N.V., Khioni H.O. Improvement of institutional support of innovation and investment activity in Ukraine

The purpose of the article is to research institutional support of innovation and investment activity in Ukraine.

Research methods. In the research process were used the following scientific methods: dialectical method of scientific cognition for consideration of essence of institutional support of innovation and investment activity; empirical method for comprehensive assessment of the current state of the research object at the global level; abstract and logical for formation of proposals and conclusions.

Research results. Investment policy tools are modified to reflect industrial policy models and stages of development. Threat to economic development arises from weakening of existing institutions, and many institutions are losing their effectiveness due to frenetic pace of the digital economy. Ukraine needs to ensure that its investment policy instruments are up-to-date, using such tools as reallocation of investment incentives.

Elements of scientific novelty. The model of interaction of institutes in the process of innovation and investment activity in Ukraine at the stage of sustainable development was improved.

Practical significance. Analysis of the state of investment support and global growth in the world was made. The main tendencies of economic development of the countries for a short term were summarized. Important role of innovation and investment activity at the stage of sustainable development was established. Factors that influence the reform of informal institutions in human minds were identified. The main factors governing innovation and investment activity were analysed. List of the main institutions that interact in the process of innovation and investment activity was given. Institutions were identified that, under the influence of globalization and integration, have lost their effectiveness and require institutional correction. Impact of transaction costs on the level of innovation and investment support was generalized and ways of their reduction were determined. There was developed a model of interaction of institutes in the process of innovation-investment activity in Ukraine, which includes informal institutions, state and supranational institutions, regulatory legal support, investment environment. Figs.: 1. Refs.: 25.

Keywords: institutes; innovations; investments; sustainable development; capital investments; investment activity.

Stoliarchuk Nadiia Mykolaivna - candidate of economic sciences, senior research fellow of the department of organization of scientific research and innovation development, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" (10, Heroiv Oborony st., Kyiv)
E-mail: stoliarchuk.iae@gmail.com

Serhieieva Nataliia Valeriivna - research fellow of the scientific and organization department, National Scientific Centre "Institute for Agricultural Engineering and Electrification" (11, Vokzalna st., Hlevaha urban village, Vasylykiv dist., Kyiv reg.)

E-mail: natushka1988@gmail.com

Khioni Heorhii Oleksandrovych - postgraduate student of the department of organisation of scientific research and innovation development, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" (10, Heroiv Oborony st., Kyiv)

Email: khioni.georgiy@gmail.com

Столярчук Н.Н., Сергеева Н.В., Хиони Г.А. Усовершенствование институционального обеспечения инновационно-инвестиционной деятельности в Украине

Цель статьи - исследовать институциональное обеспечение инновационно-инвестиционной деятельности в Украине.

Методика исследования. Использованы диалектический метод научного познания - рассмотрение сущности институционального обеспечения инновационно-инвестиционной деятельности; эмпирический - касательно комплексной оценки современного состояния объекта исследования на мировом уровне, абстрактно-логический метод - формирование предложений и выводов.

Результаты исследования. Инструментарий инвестиционной политики видоизменяется с учетом моделей промышленной политики и стадий развития. Угроза для экономического развития возникает вследствие ослабления действующих институтов. Многие институты теряют свою эффективность в связи со сверхскоростными темпами развития цифровой экономики. Украине необходимо следить за тем, чтобы инструменты ее инвестиционной политики отвечали современным требованиям, используя для этого такие средства, как переориентация инвестиционных стимулов.

Элементы научной новизны. Усовершенствована модель взаимодействия институтов в процессе инновационно-инвестиционной деятельности в Украине на этапе устойчивого развития.

Практическая значимость. Разработана модель взаимодействия институтов в процессе инновационно-инвестиционной деятельности в Украине, которая включает неформальные институты, государственные и надгосударственные институты, нормативно-правовое обеспечение, инвестиционную среду. Илл. : 1. Библиогр. : 25.

Ключевые слова: институты; инновации; инвестиции; устойчивое развитие; капитальные инвестиции; инвестиционная деятельность.

Столярчук Надежда Николаевна - кандидат экономических наук, старший научный сотрудник отдела организации научных исследований и инновационного развития, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (г. Киев, ул. Героев Обороны, 10)

E-mail: stolyarchuk.iae@gmail.com

Сергеева Наталья Валерьевна - научный сотрудник, заведующая научно-организационного отдела, Национальный научный центр «Институт механизации и электрификации сельского хозяйства» (Киевская обл., Васильковский р-н, пгт Глеваха, ул. Вокзальная, 11)

E-mail: natushka1988@gmail.com

Хиони Георгий Александрович - аспирант отдела инвестиционного и материально-технического обеспечения, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (г. Киев, ул. Героев Обороны, 10)

E-mail: khioni.georgiy@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 02.09.2019 р.

Фахове рецензування: 06.09.2019 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Столярчук Н. М., Сергеева Н. В., Хиони Г. О. Удосконалення інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 9. С. 69 – 77.

* * *

Новини АПК

Тимофій Милованов закликав до створення прозорого ринку землі

19 вересня 2019 р. Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Тимофій Милованов взяв участь у конференції щодо реформи управління земельними відносинами "Земля як фактор розвитку українського села", яка відбулась під егідою Президента України Володимира Зеленського.

У своєму виступі Міністр розповів про головні та першочергові завдання для запуску ринку землі. "Ми маємо створити такі умови, щоб кожен українець мав такі ж права, як великий агрохолдинг, мав змогу розвиватись, якщо він кращий, ніж інші. Ми повинні забезпечити рівні правила гри, щоб виграв той, хто готовий працювати, а не в кого кращі зв'язки", - зазначив він.

Міністр також наголосив, що проблемні питання, які стоять сьогодні перед фермерами, вирішуються в першу чергу доступом до ресурсів. Очільник Міністерства зазначив, що допомога має бути в того, хто її справді потребує, і завдання держави створити дійсно справедливі умови як для тих, хто має великий капітал, так і для невеликих підприємців.

"Сьогодні фермер повинен отримувати достатні ресурси, кошти та державну підтримку, щоб повноцінно конкурувати з великим бізнесом. Саме тому наше завдання – забезпечити цілковиту прозорість при запуску ринку землі", - підкреслив Тимофій Милованов.

Прес-служба Мінекономіки